

Tények, teóriák, tudomány...

A sarkkutató titka

Az Északi-sark meghódítója Robert E. Peary, aki 1909. április 5-én ért célba expedíciójával. Ez áll a szakkönyvekben és lexikonokban, ám úgy látszik, hogy csak az eddigiekben.

Kétféleképpen kezdettől fogva voltak: már a visszaérkezésük sokan furcsállották, hogy Peary nem adta közre a hitelesítő mérési adatokat csillagászati helymeghatározásairól, amelyeket, mint az expedíció vezetője, naponta elvégzett. (Az Északi-sarkon a kitűzött zászló nem maradt meg, elviszi a jég.) A bizonyítékok hiányát súlyosbította az a körülmény is, hogy az expedíciónak vissza is kellett fordulnia azon a napon, amikor a vezető kijelentette: a sarkon vagyunk. Fogytán volt az ellátás, s küszöbön állt az enyhülés, ami a jégtáblákon való közlekedést igen veszélyessé teszi.

1920-ban bekövetkezett halála előtt Peary felesége gondjaira bízott egy borítékot. A boríték, bár végig biztos őrizet alatt volt, sok hányódás után véletlenül került elő 1984-ben. Rajta az 1955-ben elhunyt feleség kézirásával ez áll: R. E. Peary eredeti feljegyzései, amelyeket 1909. április 5-én és 6-án készített az északi szélesség 90. fokán. Mint tudjuk, ez a szélesség egyetlen pontot, az Északi-sarkot jelöli. A felírás szövegét nyilván Peary diktálta, lehet, hogy a halálós ágyán. A borítékból előkerült lapon azonban csak számok voltak, amelyekkel nem tudtak mit kezdeni a történészek. Amikor azonban — ugyancsak a véletlen folytán — egy régi Peary szakértő, D. Rowlands rátalált a lapra, s segítségül hívott egy csillagászt, fény derült a titokra: jól sejtik, a számok Peary sextáns leolvasásai voltak. Csakhogy az április 5–6-i bejegyzések nem a sarkot, hanem a 88. szélesség 15. percét jelölték, amely nem kevesebb, mint 196 km-re van az Északi-sarktól. Az adatokból az is kiderült, hogy Peary észlelte a Nap mozgását is a látóhatár fölött, amire a sarkon nem kerülhet sor. Ebből is tudhatta tehát, hogy nem ott van.

Peary kiestével Amundsen lett az ember, aki elsőként érte el az Északi-sarkot 1926-ban, bár meg nem állhatott rajta, mivel léghajó szállt át fölötté. Miután 1911-ben a Déli-sarkra is ő jutott el elsőnek, övé a kettős dicsőség: a Föld-tengely mindkét végpontjának meghódítása. (az *International Herald Tribune* nyomán)

HÁZASSÁG

Szabó László Gellért és Nádudvari Éva Anna, Palotás Ferenc és Jónás Ilona Gabriella, Horváth József és Horváth-Zsikó Rozália, Szeri Károly és Pataki Agnes Rozália, Szekeres János és Fejes Márta, Veres Csaba Attila és Tóth Beáta Mária, Molnár György és Kopasz Melinda, Bakos Zoltán László és Szabó Ildikó Katalin házasságok kötöttek.

SZÜLETÉS

Bálint Józsefnek és Németh Juliannának Melinda Kitti, Nádudvari Györgynek és Palacsik Erika Tünde-né David, Alijevic Ernestnek és Kovács Erika Etelekának Alexandra Erika, Mityók Miklósnak és Ginczinger Edit-né Máté, Jenei Károlynak és Kálmán Gabriella Zsuzsannának András, Török Tibor Andrásnak és Kosztó Agnesnek Tibor, Dudás István Lászlónak és Hegyi Mátid Zsuzsannának Ágnes, Lengyel Sándor Ferencnek és Solya Gyöngyinek Róbert Sándor, Krajcsi Sándor Jánosnak és Főrgeteg Arankának Tamás, Krajcsi Sándor Jánosnak és Főrgeteg Arankának Roland, Ocskó Ferencnek és Németh Erikának Ferenc, Nagy László Istvánnak és dr. Nagy Mária Katalinnak Mónika, Kovács Imrénének és Szabó Ildikónak Gábor, Lovai Sándornak és Szepesi Mária Margitnak Balázs, Szoboszlai Zoltán

A közgazdászképzés lehetőségei a Dél-Alföldön

Az érdeklődők körében közismert, hogy a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem kihelyezett tagozatát működött Szegeden. Tekintettel egyrészt a hozzánk érkezett sok kérdésre, másrészt a tagozat tevékenységének bővítését célzó kezdeményezésünkre, tájékoztatást adunk az 1989 szeptemberében kezdődő új tanév terveiről.

Közgazdászképzés

Új első évfolyamunk is a most folyó tanévben bevezetett úgynevezett kétfélsős képzési rendszerbe kapcsolódik be. A rendszer lényegét az esti-levelező tagozatnál mutatjuk be, ugyanis a szegedi kihelyezett tagozaton csak ez a képzési forma működik, naplapi évfolyamot az egyetem csak Budapesten indít. Az esti-levelező tagozaton a kétfélsős oktatás első szakasza 5 félév. E szakaszban lényegében a későbbi specializációtól független, egységes program alapján sajátítják el hallgatóink az alapozó ismereteket. A hatodik félévtől a képzés kétféle, egyetemi, illetve főiskolai szintre ágazik el. Az egyetemi szinten három szak (általános közgazdasági, gazdasági és társadalomgazdasági) választható. Mind az egyetemi, mind a főiskolai szintű képzés befejező szakaszaiban további konkrét szakirányok (pl. gazdaságpolitika, ipar, marketing, pénzügy stb.) szerint differenciálódik a képzés. A teljes képzési idő — az 5 alapozó félévvel együtt — az egyetemi ágon 12 félév, a főiskolai ágon 8 félév.

A kihelyezett tagozat hallgatóinak foglalkozásait Szegeden, a JATE épületeiben tartjuk a szorgalmi időszakban minden héten általában csütörtökön délután és pénteken egész nap.

A közgazdasági egyetem felvételi vizsgatárgyai egyrészt — minden felvételiző számára kötelezően — a matematika, másrészt választhatóan történelem vagy politikai gazdaságtan. A közgazdasági szakközépiskolában végzett jelentkezők egyéb szaktárgyakat is választhatnak. Ezek felsorolása és a helyettesítés szabályai a Művelődési Minisztérium „Felsőoktatási felvételi tájékoztató” c. kiadványában tanulmányozható. Mentésül a felvételi vizsga alól az, aki felsőoktatásban szerzett oklevél alapján kéri felvételét. Ez esetben a jelentkezőt *felvételi elbeszélgetésre* hívják be. Felhívjuk a figyelmet arra, hogy a diplomás jelentkezők felvétele korántsem automatikus, a felvételi bizottság több szempont együttes mérlegelése alapján dönt. Az oklevél megszerzését követő legalább két éves szakmai gyakorlattal ren-

delkezők a felvételnél előnyben részesülnek.

A jelentkezői lapokat *március 1-ig* kell eljuttatni a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem budapesti címére. A felvételi vizsgák, illetve elbeszélgetések Budapesten lesznek.

Jogászok közgazdasági szakosító képzése

A közgazdasági egyetem többféle posztgraduális képzési formát hirdet meg. Ezek között helyezkedik el a jogász-közgazdász képzés, amely a jogi diplomával rendelkező továbbképzési formája, s amely sikeres tanulmányi munka esetén a „közgazdasági szakokleveles jogász” oklevelet nyújtja.

Előzetes felméréseink szerint a dél-alföldi régióban igen sok jogász dolgozik közgazdasági szakismereteket igénylő munkakörökben és jelzéseket kaptunk arról, hogy konkrét igények jelentkeznek a *jogász-közgazdász képzés* szegedi indítására.

Ezeket az igényeket mérlegelve azt tervezzük, hogy a szükséges feltételek mellett 1989. szeptemberében megszervezzük a kihelyezett *jogász-közgazdasági szakosító kurzust*. Legalapvetőbb feltétel a kellő számú jelentkező.

E képzési formában a tanulmányi idő 4 félév. Félévenként 5–7 vizsgát tesznek a hallgatók, a tanulmányi munka diplomadolgozat megvédésével, illetve államvizsgával zárul. Az előadások és egyéb foglalkozások száma félévenként 140–160 óra, amelyek konkrét le-

bonyolítási formáját és beosztását később alakítjuk ki. A képzés *önköltséges*, a térítési díj a hallgatói létszám függvénye, előzetes számításaink szerint 5–7000 forint körül várható. E képzési formánál felvételi vizsga nincs, a jelentkezők csak *felvételi elbeszélgetés*en vesznek részt.

Ahhoz, hogy a szervezéssel kapcsolatos további lépéseinket megtegyük, szükségünk van a jelentkezők várható számának felmérésére. Kérjük ezért, hogy — lehetőleg február közepéig — személyesen, levélben vagy telefonon *közöljék* jelentkezési szándékukat az érdeklődő jogászok, illetve képviselőik a kihelyezett tagozaton. Nyomatékosan felhívjuk a figyelmet arra, hogy a nálunk történő jelentkezés nem helyettesíti a „Jelentkezési lap” nyomtatványt, melyet — az alapképzéshez hasonlóan — *március 1-ig* a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem budapesti címére kell elküldeni. Meglátásunk szerint jó esély van arra, hogy Szegeden beindul a jogász-közgazdász képzés, de ha mégsem, akkor a jelentkezés természetesen érvényes a budapesti kurzusra.

Mindkét tervezett oktatási formáról további információkat nyújt a már említett minisztériumi tájékoztató, amely a könyvesboltokban kapható. Mi is szívesen adunk további felvilágosítást. Címünk: *JATE Politikai Gazdaságtan Tanaszék, 6722 Szeged, Petőfi S. sgt. 30–34. Telefon: 21-611*. Oktatószervezőnk: Czagyán László docens. E címen, illetve telefonon várjuk az érdeklődő jogászoktól kért „előjelentkezést” is.

Nagy Lajos

tanszékvezető egyetemi tanár, tagozatvezető

Búzaújdonság

Újabb bőtermő, kiváló alkalmaszodó képességű búzát adott a köztermesztésnek a Magyar Tudományos Akadémia Martonvásári Mezőgazdasági Kutatóintézete. Az MV 17 — amelynek termesztését az egész ország területére javasolják a nemesítők — az állami fajtakísérletekben több év átlagában a második legnagyobb hozamot produkálta, s emellett igen ellenálló a lisztharmat — és a rozsdabetegségekkel, valamint a fuzárium fertőzéssel szemben. Kiváló a szárazságtűrő képessége is.

Az új martonvásári kenyérgabonák biztonságosan termeszt-

hetők, nagy termőképességűek, rövidsziárúak — így nem dőlnek meg —, jól tűrik a fagyot és a szárazságot, s ellenállnak a különböző lisztharmat rozsdá és más növénybetegségeknek. Mindezek mellett nagy előnyük, hogy kielégítik a felhasználók eltérő minőségi követelményeit. A család egyik legértékesebb tagja, az MV-M például sütőipari minőségjavító — adalékanyagként használt sikér előállítására alkalmas. A szabadalmaztatott fajtát, szabadalmaztatott agrotechnika alapján, zárt rendszerben termelteti a kutatóintézet. A búzából nyert sikért pedig az azt előállító szeszpar az Egyesült Államokba és Nyugat-Európába exportálja, igen kedvező áron.

A kiváló minőséget és a nagy termőképességet egyetesi magában az MV-16. Az idén már kétezzer hektár bevetésére elegendő vetőmagot állítanak elő belőle. Mivel ez a fajta igen értékes, termeltetését a legkiválóbb búzatermő területeken, zárt rendszerben végeztetik közösen a kutatóintézet, a gabonaipar és a Vetőmagtermelő Vállalat.

A martonvásári nemesítők célja, hogy a jövőben kiváló malom- és sütőipari értékű búzák mellett magas fehérjetartalmú fajtákat is előállítsanak. Arra törekednek, hogy lerövidítsék a fajta előállítás és a vetőmagtermelés megkezdése közötti időt. A jövőben várhatóan tovább bővül majd a martonvásári búzacsalád, jelenleg ugyanis tíznél több fajtajelölt vizsgázik a kísérleti parcellákon. A nemesítők munkáját már most elismeri a mezőgazdaság, a jelenleg köztermesztésben lévő nyolc MV-fajta foglalja ugyanis el a hazai termőterület több, mint 40 százalékát.

(MTI)

Mi? Hol? Mikor?

1989. JANUÁR 24. KEDD — NÉVNAP: TIMÓT

A Nap kel 7 óra 20 perckor, nyugszik 16 óra 32 perckor
A Hold kel 19 óra 24 perckor, nyugszik 8 óra 34 perckor

VIZÁLLÁS

A Tisza vízállása Szegednél hétfőn plusz 80 cm (apadó)

SZÁZ ÉVE

született Victor Eftimiu (1889–1972) román költő, regény- és drámaíró.

HETVEN ÉVE

született Nádor Vera (1919–1985) divattervező, a Magyar Divatintézet igazgatója, az Iparművészeti Főiskola tanszékvezető docense, a pesti Divat főszerkesztője.

KISSZÍNHÁZ

este 7 órakor: Az Arbat gyermekei (Vaszy 2. bérlet)

MOZIK

Vörös Csillag: délelőtt 10, délután fél 4, háromnegyed 6 és fél 8 órakor: Nász-szaka kísérletekkel (színes, amerikai film: IV. helyről)

Fáklya: fél 3 órakor: Mátyás az igazságos (színes magyar rajzfilm), háromnegyed 5 és 7 órakor: Az évszázad csütörtökig tart (színes magyar film.)

Szabadság: 3, negyed 6 és fél 8 órakor: Elszabadult indulatok (színes m. b. amerikai krimi, IV. helyről)

Filmteka: fél 6 órakor: Caravaggio (színes angol film.), fél 8 órakor: Beszélgetés Derek Jarman rendezővel.

Kiskörössy halálcserje: (videomozs) délután 4 és este 8 órakor: A kőműves (színes, hongkongi karatékifilm.)

Éva presszó: este 8 órakor: A Leopárd (francia bűnügyi filmvígjáték.)

ÜGYLETEK

GYÓGYSZERTÁR: Klauzál tér 3. szám (13/57-es). Este 8 órától reggel 7 óráig. Csak sürgős esetben!

BALESETI, SEBÉSZETI ÉS UROLÓGIAI: Ma a balesetet szenvedett személyeket Szegeden az Idegsebészeti Klinika (Pécsi u. 4.) veszi fel, sebészeti és urológiai felvételi ügyeket a II. kórház (Tolbuhin sgt. 57.) tart.

A gyermeksebészek és gyermeksebészeti betegek ellátása a Gyermekklinika gyermeksebészeti osztályán történik.

ÉJSZAKAI ORVOSI: Este 7 órától reggel 7 óráig a felhívhatóság részére. Szeged, Hunyadi János sgt. 1. sz. alatt. Telefon: 10-100.

GYERMEKORVOSI: Munkanapokon 13 órától másnap reggel fél 8 óráig, szombaton, vasárnap és munkaszüneti napokon reggel fél 8 órától másnap reggel fél 8 óráig a Lenin krt. 20. sz. alatti körzeti gyermekorvosi rendelésben történik a sürgős esetek orvosi ellátása.

GYERMEK FÜL-ORR-GÉGÉSZETI ÜGYLETEK: Ma este 19 órától holnap reggel 7 óráig Újszegedi Gyermekorvóház, Szeged, Odessza krt. 37. Telefon: 22-655.

FOGORVOSI: Hétfőtől péntekig 22 órától reggel 6 óráig, szombaton reggel 7 órától hétfő reggel 7 óráig: Szeged, Zöld S. u. 1–3. Telefon: 14-642.

SOS LELKISÉGÉLY-SZOLGÁLAT: Minden este 7 órától reggel 7 óráig. Telefon: 11-000.

IFJÚSÁGI DROGTELEFON: 54-773. Hétfő és csütörtök délután 3 órától 6 óráig hívható.

Tévé

BUDAPEST 1.

9.00 Képzőművészet
9.10 Selyemharisnyák és fehér keblek — Angol tévéfilm
10.05 Panoráma
11.00 Képzőművészet
16.35 Dél-dunántúli hírek, információk, események
16.45 Hírek német nyelven
16.50 Szlovák nyelvű műsor
17.20 Szám-adás
17.35 RTV Közföldszolgálat
17.40 Házi gondozás, ápolás
17.55 Öt ország, tizenkét tartományi és körzeti stúdiójának műsora
18.20 A rövidfilmstúdiók műhelyéből
19.30 Híradó
20.05 Polip 4. rész
21.15 Stúdió '89
22.00 Híradó

BUDAPEST 2.

Tv 2. Déri Jánossal és Radványi Dorottával
17.00 Képzőművészet
17.15 Tv 2. R riportok, időjárás, tévétorna, zene.
17.45 Van egy kettese? (Telefonos játék)
18.00 Telesport
18.30 Gyerekeknek!
19.00 Sarkában a nevetés — (Csehszlovák film)
21.00 Híradó
21.30 Valás — (Angol tévéfilm 4. rész)
22.00 Gondolkodj — (A Televízió tudományos folyóirata)

KÜLFÖLDI TÉVÉADÓK MŰSORÁBÓL

BELGRÁD 1.

8.20: Tv-kalendárium. 8.30: Adás gyermekeknek. 9.00 és 10.30: Téli iskolatévé. 14.40: Művelődési adás. 15.10: Hírek. 15.15: Éjeli is, nappali is. 16.30: Magyar nyelvű tv-híradó. 17.35: Adás gyermekeknek. 18.05: Számok és betűk. 18.25: Rajzfilm. 18.30: Tudományos program. 19.15: Időjárás. 19.27: Ma este. 19.30: Tv-híradó. 20.05: Játékfilm. 21.45: Kon-takt-magazin.

BELGRÁD 2.

17.40: Műsorismertetés. 17.45: Tv-kalendárium. 17.55: Hírek. 18.00: Regionális műsor. 18.45: A nap adása. 19.27: Ma este. 19.30: Tv-híradó. 20.00: Komoly-

SKY

8.05: Gyermekműsor rajzfilmekkel. 9.00: Cisco Kid. 9.30: Rajzfilmsorozat. 10.00 és 11.00: Popzene. 13.00: Egy másik világ. 14.30: Autó- és motorsport. 15.00: Léghíd a vadon felett (kalandfilmsorozat). 15.30: Utazás a Föld középpontjába. 16.00: Slágerlista. 17.00: Gyermekműsor rajzfilmekkel. 18.00: A repülő Kiwi. 18.30: Jennei-ről álmodom. 19.00: A kísértet és Mrs. Muir (vígjátéksorozat). 19.30: Boney (akciófilm). 20.30: A pénteki lány. 22.00: Amerikai futball. 23.00: Popformában. 00.00: A Sky ötvenes, európai slágerlistája.

SUPER

8.00: Egyveleg. 16.30: Forró drót. 18.30: Erő kapitány és a jövő katonái (kalandfilmsorozat). 19.00: Élve vagy holtan (westernfilm). 19.30: Vigjátéksorozat. 20.00: Billárdverseny. 22.00: Angol labdarúgóliga. 23.00: Amerikai férfiasarlabda. 0.00: Egyveleg.

TV 5

16.10: A fekete képisapkás ember (filmsorozat 2.). 17.00: Falu a felhők között. 17.30: Számok és betűk. 18.00: Ne álmodozunk! 20.00: Sportmagazin. 21.00: Te jó ég, kedv van! 22.35: Pontcarra! a császárság ezredese (filmklub). 00.30: Hiányjelek.

Rádió

KOSSUTH

8.20: Társalgó — Másfél óra irodalomkedvelőknek. 9.44: Sanzonok. 10.05: Kapcsoljuk a Győri körzeti stúdiót — Kinaik Győrben. 10.25: Fűvészenekari hangverseny. 10.55: Népdalkörök, citerazzenekarok felvételéből. 11.36: Glemba — Csák Gyula regénye folytatásokban. 12.45: Zenés szomszédolás. 13.00: Klasszikusok délidőben. 14.10: Magyarán szólna. 14.25: Orvosi tanácsok. 14.30: Dzsesszmelodika. 15.00: Büntény az erdőben — hangjáték. 15.27: Mi ez a gyönyörű? — Műsorvezető Szőnyi Erzsébet — ism. 15.40: Poggyász — Tudnivalók utazóknak. 16.05: Enkló ifjúság. 16.15: Test-örögen — Egészséges életmódokról gyerekeknek. 17.00: Védtelenül? — A pedagógusok (érdek)védelmében. 17.30: Brahms magyar táncból Alfons Kontarsky és Aloys Kontarsky játszik két zongorán. 17.45: A Szabó család. 19.15: „Ridegnek kellett lennem...” — Portrévázlat Szántó Juditról. 20.15: Rólunk van szó! 20.20: Szeresd felebarátodat? — Karitatív akciók Lengyelországban. 20.50: Glück: Orfeusz — Háromfelvonásos opera. 22.00: Hírvilág. 23.13: Évszázadok mesterművel.

PETŐFI

8.05: Huszka Jenő daljaitékaiból. 8.50: Külpolitikai figyelő. 9.05: Napközben (élő). 12.10: Nóták. 13.05: Popzene sztereóban. 14.00: Szórakoztató antikvárium. 15.05: Korondy György operettadatok énekel. 15.20: Könyvről — könyvért (élő) — Irodalmi rajtvétnyműsor tíz percben. 15.30: Csúsforgalom (élő). 17.30: Helykereső — Esélyekről, lehetőségekről — fiataloknak. 18.30: Közvetítés a Trombitás éjteremből — Ifj. Déli Lakatos Sándor népi zenekara játszik. 19.08: Fiataloknak! 20.30: Az indiai klasszikus zene — 3. 21.05: Primavera — Sven Delbianc elbeszélése rádióra alkalmazva. 22.00: A Metro Goldwyn Mayer Filmstúdió énekeiről és zenekaráról zenés játék felvételéből. 23.15: Ausztrál pop-rock sztárok tegnap és ma.

BARTÓK

9.08: Kék kvartett. 9.41: Vivaldi: Tizenkét hegedűverseny Op. 4. — 2. rész. 10.30: Diákféltára. 11.00: Erdélyi Miklós operafelvételéből. 11.39: Zenekari muzsika. 13.05: Találkozás a világhírről. 13.52: Országok, tájak népezése — Ausztráliai törzsi zene. 14.07: Saint-Saëns-művek. 14.50: Játéksarok — Muzsika gyerekeknek. 15.05: Labirintus — Zenel rajtvétnye fiataloknak. 15.20: Mascagni operából. 15.55: Keonch Boldizsár énekel. Gábor József és Szegedényi Norbert zongorázik. 17.00: Iskolarádió. 17.30: Poggyász — Tudnivalók utazóknak. 17.50: XX. századi vokális muzsika — 4. 18.30: Szerbhorvát nyelvű nemzetiségi műsor Pécsről. 19.05: A Magyar Rádió német nyelvű nemzetiségi műsora Pécsről. 19.35: A Budapesti Fűvésze együttes hangversenye. 20.59: Csizsóló ékszerdoboz — R riporter: Kéner Gábor. 21.19: Top-les — Válogatás a hazai és külföldi slágerlistákról. 22.00: Két capriccio. 22.27: Rádióhangversenyekről. 22.57: „Az igazság szeretőitől inditva” — XVI. századi hitvitáink és a magyar drámairodalom.

SZEGED

66,29 MHz — 94,9 MHz
1989. január 25., szerda
5.30–8.00: Alföldi Hírmondó — zenés hírműsor — benne: 5.40: Falurádió a Kossuth rádióból. 6.00: Hírek, útinform. 6.30: Hírek, lapszemle. 6.45: Reggeli párbeszéd. 7.00: Krónika — Kossuth. Továbbá: Információk Bács-Kiskun, Békés és Csongrád megyéiből — programajánlat, időjárás-jelentés, sport. Műsorunk tartalmából: — Nyomdaárvát Kecskeméten. — A Volán vállalat tevékenységét vizsgálja a Csongrád megyei NEB. — Érdekvelem a termelőszövetkezetekben. — Zöldért-hírek. — Új autók — új árak. — Hangosan a „hangos könyvtárról”.